

MAI JIA

El do

Traducció de Núria Parés i Ernest Riera

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *Decoded*

© Mai Jia, 2005

*Són rigorosament prohibides, sense l'autorització
escrita dels titulars del copyright, sota les sancions
establertes en la llei, la reproducció total o parcial d'aquesta
obra per qualsevol procediment, incloent-hi la
reprografia i el tractament informàtic, i la distribució
d'exemplars mitjançant lloguer o préstec públic.*

Primera edició: juny del 2014

© de la traducció: Núria Parés Sellarès i Ernest Riera Arbussà, 2014

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.

Pedro i Pons, 9-11, 11 planta. 08034 Barcelona.

info@edicions62.cat

www.edicions62.cat

Fotocomposició: Víctor Igual

Aragó, 390, 08013 Barcelona

Imprès a Reinbook

DIPÒSIT LEGAL: B. 11.237-2014

ISBN: 978-84-297-7310-1

AL COMENÇAMENT

L'home que se'n va anar de Tongzhen en el petit ferri de color negre l'any 1873 amb la intenció d'estudiar a l'estranger era el membre més jove de la setena generació d'aquella família famosa de marxants de sal: els Rong de Jiangnan. Quan se'n va anar, es deia Rong Zilai, però quan va tornar es deia John Lillie. Si ens hem de refiar del que va dir-se més endavant, ell va ser la primera persona de la família Rong que va trencar el llegat mercantil i va esdevenir un acadèmic, a més d'un gran patriota. Evidentment, aquest fet estava lligat d'una manera inextricable amb els molts anys que va passar a l'estranger. Ara bé, quan la família Rong va triar-lo a ell per ser enviat a l'estranger, no era perquè volguessin que fes aquell canvi fonamental en les fortunes del clan, sinó perquè esperaven que ajudés l'Àvia Rong a viure una mica més.

De jove, l'Àvia Rong havia demostrat ser una mare excel·lent, havia donat a llum nou fills i set filles en el transcurs de dues dècades; i encara més important, tots havien arribat a l'edat adulta. Eren aquests fills, els que havien establert els fonaments de la fortuna de la família Rong, cosa que havia fet que la posició de l'Àvia Rong al capdamunt de la jerarquia del clan fos inexpugnable. Grà-

cies a les atencions assídues dels seus fills i néts, l'Àvia Rong va viure molt més del que hauria viscut en altres circumstàncies, però no era una dona feliç. Patia tota mena de somnis angoixants i complexos, fins al punt que sovint es despertava cridant; fins i tot a plena llum del dia, encara patia els terrors persistents de la nit. Quan aquests malsons la turmentaven, la seva prole nombrosa, per no dir res de la vasta riquesa de la família, li semblaven una càrrega insuportable. Les flames que llepaven l'encens al braçer sovint tremolaven amb incertesa davant de la força dels seus xiscles estridents. Cada matí, un parell d'erudits locals eren convidats a la mansió Rong per interpretar els somnis de l'anciana, però a mesura que passava el temps, quedava cada cop més clar que no n'hi havia cap que servís de gaire res.

D'entre la molta gent cridada per interpretar els seus somnis, l'Àvia Rong va quedar particularment impressionada amb un jove que havia desembarcat feia poc a Tongzhen des de l'altra banda del mar. No tan sols no cometia errors a l'hora d'explicar el significat intern dels somnis de l'anciana, sinó que a vegades fins i tot semblava manifestar clarividència a l'hora d'interpretar la importància d'individus que havien d'aparèixer en el futur. Era només per la seva joventut, que la gent imaginava que les seves habilitats en aquesta direcció eren superficials... o, per utilitzar les paraules de l'Àvia Rong en persona, «mai no n'ha sortit res de bo, quan es dóna feina a gent que tot just ha deixat de portar bolquers». El jove en sabia molt, d'explicar somnis, però les seves habilitats endevinatòries eren molt més pobres. Es veu que si començava amb mal peu, ja no es podia tornar a redreçar. De fet, era molt bo interpretant els somnis de l'anciana de la primera part de la nit,

però era del tot incapaç de desxifrar els que l'Àvia Rong tenia cap a l'albada, o els somnis dintre de somnis. Ell mateix havia dit que mai no havia estudiat formalment aquella tècnica d'endevinació, però que havia aconseguit aprendre'n una mica pel simple fet d'acompanyar el seu avi amunt i avall i escoltar-lo. Com que només havia fet alguns intents en aquesta disciplina, difícilment se'l podia classificar com a expert.

L'Àvia Rong va obrir un plafó corredís a la paret, li va ensenyar els lingots de plata apilonats al darrere, i li va suplicar que fes venir el seu avi a la Xina. L'única resposta que va rebre va ser que era impossible. Per dues raons. La primera, el seu avi ja era molt ric i des de feia temps havia perdut tot interès a fer més diners. A més, el seu avi era un home molt vell i la perspectiva d'haver de travessar l'oceà en aquells moments de la seva vida podia perfectament matar-lo de por. Per altra banda, el jove va plantejar a l'anciana una alternativa pràctica: que enviés algú a l'estranger per estudiar amb el vell.

Si Mahoma no va a la muntanya, llavors la muntanya haurà d'anar a Mahoma.

La tasca següent va ser trobar una persona adient per anar-hi d'entre la multitud de descendents de l'anciana. Hi havia dos criteris crucials per a la selecció. Havia de ser algú amb un sentiment inusual de devoció filial per l'Àvia Rong, que estigués disposat a patir per ella. A més, havia de ser algú intel·ligent i interessat a estudiar, que pogués aprendre les complicades tècniques de la interpretació dels somnis i l'endevinació en el període de temps més curt possible i a un nivell altíssim. Després d'un procés de triatge molt curós, un nét de vint anys, de nom Rong Zi-lai, va ser seleccionat per a la tasca. D'aquesta manera, en

Rong Zilai, proveït d'una carta de recomanació del jove estranger i amb la càrrega d'haver de trobar la manera de prolongar la vida de la seva àvia sofrent, va travessar l'oceà a la recerca de coneixements. Un mes després, en una nit de tempesta, justament quan el vaixell de vapor d'en Rong Zilai s'obria camí a través de la maregassa, la seva àvia va somiar que un tifó engolia el vaixell i l'enfonsava, i enviava el seu nét a alimentar els peixos. Atrapada en el seu somni, l'anciana es va sentir tan horroritzada que va deixar de respirar. El trauma del seu somni li va provocar una aturada cardíaca; l'anciana va morir mentre dormia. A causa de la durada i la dificultat del seu viatge, quan en Rong Zilai es va trobar al davant del seu tutor potencial i li va oferir amb reverència la seva carta de presentació, el vell li va lliurar a canvi una altra carta que li comunicava la notícia de la mort de la seva àvia. La informació sempre viatja molt més de pressa que no pas la gent. Com sabem per experiència, sempre és qui corre més qui arriba primer a la cinta de meta.

El vell es va mirar aquell jove que havia vingut de tan lluny amb una mirada intensa, tan penetrant que hauria servit per abatre un ocell en ple vol. Semblava que estigués interessat de debò a agafar aquell estudiant estranger que se li havia presentat en el crepuscle de la seva vida. Després de rumiar-hi, però, com que l'Àvia Rong era morta, no tenia sentit dedicar-se a estudiar aquella habilitat esotèrica, i malgrat que agraià l'oferiment del vell, en Rong Zilai va decidir tornar a casa. De tota manera, mentre esperava el seu passatge, va conèixer un altre jove xinès que estudiava a la universitat. Aquest home va fer-lo assistir a un parell de classes, després de les quals ja no va tenir cap intenció d'anar-se'n, perquè havia descobert que allà

hi havia un munt de coses que necessitava saber. Va anar a viure amb l'altre jove xinès: de dia, tots dos assistien a classes de matemàtiques i geometria amb estudiants de Bòsnia i Turquia. De nit, assistia a concerts amb un estudiant d'últim any de carrera, de Praga. S'ho va passar tan bé que no es va adonar de la rapidesa amb què passava el temps; quan a la fi va decidir que era el moment de tornar, havien passat set anys. La tardor del 1880, en Rong Zilai va embarcar en un vaixell juntament amb un parell de dotzenes de barrils de vi novell i va començar a refer les seves passes en el llarg viatge de tornada a casa. Quan hi va arribar, ben entrat l'hivern, el vi ja era perfectament bevable.

Podem citar els habitants de Tongzhen sobre aquesta qüestió: la família Rong no havia canviat en absolut durant aquells set anys; el clan Rong encara era el clan Rong, els marxants de sal encara eren marxants de sal, una família pròspera continuava prosperant i els diners continuaven entrant per la porta igual que abans. L'única cosa que era diferent era el jove que se n'havia anat a l'estranger ja no era tan jove, i havia adquirit un nom d'allò més peculiar: Lillie. John Lillie. A més, ara afectava tota mena de costums estranys: no portava cua, duia una jaqueta curta en comptes d'un vestit llarg de seda, li agradava beure vi del color de la sang, farcia el seu discurs amb paraules que sonaven com els refilets d'un ocell, i etcètera. El més estrany de tot era que no podia suportar l'olor de sal; quan anava al port o a la botiga i l'aroma coent de la sal li omplia els narius, començava a patir arcades o fins i tot, a vegades, a vomitar bilis. Era particularment terrible que el fill d'un marxant de sal fos incapaç de suportar l'olor de la sal; la gent el tractava gairebé com si hagués contret una malaltia impronunciable. Més endavant, en Rong Zilai va

explicar què havia passat: quan era al vaixell, travessant l'oceà, hi havia caigut per accident i s'havia empassat tanta aigua salada que havia estat a punt de morir. L'horror d'aquest esdeveniment li havia quedat gravat al moll de l'os. A partir d'aleshores, sempre havia tingut una fulla de te a la boca quan era a bord d'un vaixell perquè, si no, senzillament no hauria estat capaç de suportar-ho. És clar que una cosa és explicar què havia passat, i una de molt diferent aconseguir que la gent acceptés la notícia. Si no podia suportar l'olor de la sal, com se suposava que havia de treballar en el negoci familiar? No pot ser, que el patró es passegi tot el dia amb la boca plena de fulles de te.

Aquest era un problema espinós de debò.

Per sort, abans que Rong Zilai se n'anés cap a l'estranger, l'Àvia Rong havia disposat per escrit que quan tornés dels seus estudis, tota la plata que hi havia al darrere del plafó corredís de la seva habitació seria seva com a recompensa per la seva devoció filial. Més endavant, va utilitzar prou bé aquells diners, perquè li van permetre obrir una escola a la capital provincial, Ciutat C, que va anomenar Acadèmia Lillie de Matemàtiques.

Aquest va ser el precedent de la famosa Universitat N.

La Universitat N es va començar a fer famosa quan encara era només l'Acadèmia Lillie de Matemàtiques.

La primera persona que va fer l'acadèmia famosa va ser en John Lillie mateix. Malgrat tota l'oposició amb la qual es va haver d'enfrontar, va escandalitzar tothom quan va insistir que l'acadèmia acceptés les dones com a estudiants. Durant els primers anys de la seva existència, l'acadèmia va ser tractada gairebé com un *peep-show*. Tothom qui tingués alguna cosa a fer a la capital provincial se les manegava per trobar temps per visitar l'acadèmia i donarhi un cop d'ull, per gaudir de l'espectacle. Es comportaven de la mateixa manera que si fessin una passejada per un districte de mala nota. Ateses les actituds feudals que tenia la gent en aquella època, el simple fet que l'acadèmia acceptés estudiants femenines hauria estat suficient perquè les autoritats la clausuressin. Es van oferir moltes explicacions sobre el fet que l'acadèmia aconseguís sobreviure, de les quals la que es dona en la genealogia oficial de la família Rong és potser la més fiable. Segons la genealogia, totes les primeres estudiants femenines de l'acadèmia eren membres de la branca principal de la família Rong. Haurien pogut dir sense embuts: si volem destros-